

Beleidskader Wmo 2012 – 2015

‘Samen Betrokken’

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Inleiding.....	3
Hoofdstuk 2 Terugblik	6
Nota “Meedoen en omzien naar”	6
De Wmo op z’n kant.....	6
Eindevaluatie	7
Hoofdstuk 3 De omgeving.....	10
Hoofdstuk 4 Beleidskader Wmo 2012-2015.....	15
Beleidskader Sociaal Beleid algemeen.....	15
Beleidskader Wmo.....	17
Hoofdstuk 5 Rondje langs de velden	19
Prestatieveld 1	19
Prestatieveld 2	20
Prestatieveld 3	21
Prestatieveld 4	22
Prestatieveld 5	23
Prestatieveld 6	24
Prestatieveld 7	26
Prestatieveld 8	26
Prestatieveld 9	27
Hoofdstuk 6 Financiën.....	28
Hoofdstuk 7 Communicatie	32
Hoofdstuk 8 Vervolg.....	33
Bijlage.....	34

Hoofdstuk 1

Inleiding

Ons sociale stelsel is in beweging. Opvattingen over de rol van overheid en burgers verschuiven. De betaalbaarheid van ons sociale stelsel staat ter discussie, er is sprake van forse bezuinigingen. Ook zien we grote decentralisatiebewegingen (Wet werken naar vermogen, Transitie Jeugdzorg, Overgang begeleiding AWBZ naar Wmo), waarmee de regie op het sociale stelsel nog sterker bij de gemeente komt te liggen. De Wmo is een belangrijke kaderwet in het centrum van dit sociale stelsel. De ontwikkelingen lokaal, regionaal en landelijk bieden kansen voor een solide sociaal stelsel in Hardenberg. Echter deze bieden ook bedreigingen, met name de forse bezuinigingen op dit terrein. Een goed sociaal stelsel is alleen nog mogelijk als zaken integraal worden aangepakt. Met het kader in dit beleidsplan leggen we daarvoor de basis voor de komende jaren. In verschillende vervolgnota's wordt dit kader verder uitgewerkt.

Wat is de Wmo?

Met ingang van 1 januari 2007 zijn de gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning. De Wmo bevat een wettelijke opdracht aan gemeenten om voorzieningen te treffen, gericht op maatschappelijke ondersteuning. 'Meedoen' is het maatschappelijke doel van de Wmo.

Als het mensen niet lukt op eigen kracht of met hulp uit de sociale omgeving 'mee te doen', dan heeft de gemeente een verantwoordelijkheid om burgers te ondersteunen bij zelfredzaamheid en participatie. In tegenstelling tot de AWBZ (algemene wet bijzondere ziektekosten) en de Zvw (zorgverzekeringswet) heeft de Wmo niet het karakter van een verzekering waarop de cliënt aanspraak kan maken. Wel is er sprake van een compensatiebeginsel en een compensatieplicht, die een burger de mogelijkheid biedt om de gemeente aan te spreken op haar opdracht vanuit de Wmo. De gemeente moet voorzieningen treffen, zodat burgers met beperkingen zodanig gecompenseerd worden, dat zij¹:

- Wonen in een schoon en leefbaar huis;
- Wonen in een voor hem/haar geschikt huis;
- Beschikken over goederen voor primaire levensbehoeften;
- Beschikken over schone, draagbare en doelmatige kleding;
- Thuis zorgen voor kinderen die tot het gezin behoren;
- Zich verplaatsen in, om en nabij het huis;
- Zich lokaal verplaatsen per vervoermiddel;
- De mogelijkheid hebben om contacten te hebben met medemensen en deel te nemen aan recreatieve, maatschappelijke of religieuze activiteiten.

¹ Bij de overheveling van de functie begeleiding vanuit de AWBZ zal een resultaat worden toegevoegd, namelijk: de burger in staat stellen om dagelijkse levensverrichtingen uit te voeren en het persoonlijk leven te structureren en daarover regie te voeren zodat hij in de samenleving kan participeren.

De Wmo kent 9 prestatievelden (tussen haakjes de betrokken portefeuillehouder):

1. Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten (René de Vent)
2. op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen die opgroeien en ouders met problemen met opvoeden (Jannes Janssen)
3. het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning (René de Vent)
4. ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers (René de Vent)
5. het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer (René de Vent)
6. het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer (Douwe Prinsse)
7. het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en het voeren van beleid ter bestrijding van geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd. (Jannes Janssen)
8. het bevorderen van de openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen (Jannes Janssen)
9. het bevorderen van het verslavingsbeleid. (Jannes Janssen)

De gemeente heeft beleidsvrijheid om deze prestatievelden in te vullen. In dit beleidsplan wordt het kader voor de komende jaren ten aanzien van de Wmo en haar prestatievelden neergezet.

Conferentie Maatschappelijke Agenda

Op 9 februari 2012 heeft de conferentie Maatschappelijke Agenda 2015 plaatsgevonden. Ongeveer 100 deelnemers van verschillende betrokken organisaties hebben tijdens deze conferentie een reactie gegeven op de voorgenomen beleidslijn van de gemeente (deze beleidslijn is in deze nota verwerkt) en hebben aangegeven hoe zij zelf een bijdrage hieraan kunnen leveren. Waar mogelijk zijn de uitkomsten van deze conferentie verwerkt in onderhavige nota.

Huiskamergesprekken met bewoners van een aantal kernen

Collegeleden hebben een aantal zogenaamde huiskamergesprekken gevoerd met bewoners van verschillende kernen. De belangrijkste punten uit deze gesprekken zijn:

- zorg voor minder versnippering van professionals
- zet in op vroegsignalering en zet daarbij ook huisartsen etc. in
- om hulp/ondersteuning vragen is voor veel mensen moeilijk
- praktische tips om de uitvoering van de wmo-voorzieningen te vergemakkelijken/vereenvoudigen
- wat de samenleving op pakt, verschilt sterk per buurt/kern

- besteed het geld waarvoor het bedoeld is, maak bijvoorbeeld indicatiestelling niet te bureaucratisch
- kijk naar de totale situatie: soms kan iemand met een beetje ondersteuning bijvoorbeeld wel blijven werken of blijven wonen in zijn eigen huis
- Er moet goed en helder gecommuniceerd worden met de samenleving over de nieuwe rollen.

Waar mogelijk zijn de uitkomsten van deze gesprekken verwerkt in onderhavige nota.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 kijken we terug. Na een uitgebreide evaluatie eind 2010, wordt in dit hoofdstuk de terugblik compleet gemaakt.

Hoofdstuk 3 bevat een aantal ontwikkelingen die van directe invloed zijn op het Wmo-beleid voor de komende jaren. Dan volgt in hoofdstuk 4 een algemeen beleidskader, waarmee we de uitgangspunten voor het nieuwe sociale beleid en de Wmo schetsen. Dit kader werken we in hoofdstuk 5 uit voor de verschillende prestatievelden. Omdat we met dit beleidsplan het kader neerzetten, volgt voor de meeste prestatievelden van de Wmo een nadere uitwerking van dit kader in afzonderlijke nota's. Hoofdstuk 6 laat het financiële kader zien, in hoofdstuk 7 schetsen we de communicatie over de voorgenomen verandering en in hoofdstuk 8 tenslotte wordt vooruitgekeken naar de planning van de vervolguutwerkingen en evaluatiemomenten in de komende jaren.

Hoofdstuk 2

Terugblik

Nota “Meedoen en omzien naar”

Het beleidsplan voor de periode 2008 – 2012 heeft de titel meegekregen “Meedoen en omzien naar”.

Deze titel omvat in feite de kern van de Wmo. Voor het beleid met betrekking tot maatschappelijke ondersteuning, zoals dat in het beleidsplan is vastgesteld zijn de Toekomstvisie en het Meerjarenprogramma kaderstellend geweest. Een belangrijk deel van de speerpunten in het Wmo-beleidsplan vinden hun legitimatie in de programmalijs “Kwetsbare groepen”. In het beleidsplan is daarom aangegeven dat de gemeente primair verantwoordelijk is voor de kwetsbare burger.

Het beleid is dan ook gericht geweest op het verbeteren van de zelfredzaamheid en het oplossen van kwetsbaarheid van burgers. In het beleidsplan wordt per prestatievelde een aantal acties, projecten en activiteiten genoemd die gedurende de planperiode uitgevoerd zijn.

Om het begrip kwetsbaarheid te definiëren is in de nota de definitie gebruikt van de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling. Deze definitie verstaat onder “kwetsbare burgers” *Mensen die op verschillende terreinen ernstige problemen ondervinden, bijvoorbeeld wonen, dagbesteding, contacten, psychische en fysieke gesteldheid en om redenen samenhangend met de ernst en complexiteit van die problematiek geen gebruik kunnen, mogen, durven of willen maken van voorzieningen die bedoeld zijn om een of meerdere van deze problemen te verlichten.*

De Wmo op z’n kant

In september 2010 is een nota “Evaluatie Wmo” opgesteld. Op basis van het financiële toekomstperspectief dat in deze nota is geschetst, is geconcludeerd dat het beleid met betrekking tot de verstrekking van individuele voorzieningen dient te worden aangepast. Om de kosten in de hand te houden is voorgesteld om een inkomensafhankelijke eigen bijdrage in te voeren voor de individuele verstrekkingen. Ook is voorgesteld om een inkomensgrens voor het gebruik van de collectieve en individuele vervoersvoorzieningen in te voeren.

Verder wordt in de nota voorgesteld de Kanteling van de Wmo in te gaan voeren. Hierdoor kan de bestaande structuur van algemene (welzijns)voorzieningen benut worden bij de uitvoering van het compensatiebeginsel.

Bij de nota was ook een tussenevaluatie van de activiteiten van het beleidsplan “Meedoen en omzien naar” gevoegd.

De nota en de tussenevaluatie zijn op 6 oktober 2010 in een tweetal bijeenkomsten onder de naam “De Wmo op z’n kant” besproken met vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties en vertegenwoordigers van belangengroepen.

Tijdens deze bijeenkomsten bleek dat er voldoende draagvlak is voor de voorgestelde invoering van eigen bijdragen voor individuele verstrekkingen. Ook de Kanteling van de Wmo werd positief ontvangen.

Met uitzondering van de genoemde beleidswijzigingen op het terrein van de individuele voorzieningen, heeft de tussenevaluatie van het beleidsplan geen aanleiding gegeven tot wijziging van het beleid.

Eindevaluatie

Speerpunten in het beleidsplan “Meedoen en omzien naar” waren:

- Invoering van de destijds nieuwe taak Hulp bij het Huishouden
- Invoering van het Centrum Jeugd en Gezin
- Mantelzorgondersteuning

Ten aanzien van deze punten kan geconcludeerd worden dat:

- De hulp bij het huishouden succesvol is ingevoerd. Verderop in dit hoofdstuk staan de klanttevredenheidscijfers genoemd. Deze cijfers laten zien dat de Hardenbergse klanten tevreden zijn over de hulp bij het huishouden en anders Wmo-voorzieningen. Bij de tussenevaluatie zijn voorstellen gedaan om deze voorzieningen ook financieel betaalbaar te houden.
- De invoering van het Centrum Jeugd en Gezin voorspoedig is verlopen. Korthedshalve verwijzen we u hiervoor naar een tussenevaluatie die in het 2^e kwartaal van 2012 aan de gemeenteraad wordt aangeboden.
- Rondom mantelzorgondersteuning de nodige inzet is geweest (zie ook verderop in dit hoofdstuk). Toch vinden wij dat dit nog aandacht behoeft. Een groot deel van de mantelzorgers redt zich prima, maar voor een deel dreigt overbelasting. Het bereiken van en tijdig ingrijpen bij deze groep personen is nog altijd lastig. Met de overgang van de functie Begeleiding vanuit de AWBZ naar de Wmo zal dit de nodige extra aandacht vragen.

Naast bovenstaande onderdelen omvatte de Wmo de afgelopen periode een veelheid aan activiteiten. In de tussenevaluatie van het beleidsplan “Meedoen en omzien naar” is uitvoerig ingegaan op de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van de in het beleidsplan opgenomen activiteiten.

Na deze tussenevaluatie hebben zich de volgende ontwikkelingen voorgedaan:

Buurtkamers

In de tussenevaluatie is vermeld dat er een Buurtkamer in Hardenberg en De Krim is. Inmiddels is het aantal Buurtkamers uitgebreid. Er is nu ook een Buurtkamer in Balkbrug, Dedemsvaart en Slagharen.

Mantelzorgondersteuning

Ten aanzien van mantelzorgondersteuning kan geconstateerd worden dat de afgelopen jaren de behoefte aan ondersteuningsactiviteiten voor jonge mantelzorgers is toegenomen. Bestuurlijk is overleg geweest met mantelzorgers en mantelzorgorganisaties. Hieruit blijkt dat mantelzorgers lotgenotencontacten belangrijk vinden om ervaringen te kunnen delen. Vooral voor activiteiten voor jonge mantelzorgers is veel belangstelling. Zowel in 2010 als in 2011 is voor ondersteuningsactiviteiten voor jonge mantelzorgers extra subsidie verleend. Het laat zich aanzien dat ook voor de komende jaren door deze doelgroep een extra beroep op ondersteuning zal worden gedaan. Uit het bestuurlijk overleg kwam ook naar voren dat het informeren van mantelzorgers belangrijk is. Vorig jaar heeft de gemeente een speciale folder laten maken voor mantelzorgers. In deze folder staan de organisaties vermeld waar mantelzorgers een beroep op kunnen doen. Deze folder is onder diverse instellingen en bij huisartsen verspreid.

Vrijwilligers

Met betrekking tot het onderdeel ondersteuning van vrijwilligers heeft het college onlangs besloten Stichting Present en De Stuw gezamenlijk voor de jaren 2012 en 2013 een subsidie te verlenen van € 50.000,- per jaar. In het afgelopen jaar hebben de vrijwilligers van de Vliegende Brigade eenmalig ondersteuning geboden aan een bestuur van een vereniging dat tijdelijk in de knel kwam. De vrijwilligers van de Vliegende Brigade hebben het bestuur kort ondersteund, waarna de vereniging het werk zelf weer over kon nemen.

Sleutelfiguren

Om achter de voordeur te komen en tijdig hulp in te kunnen zetten worden Sleutelfiguren in de wijk ingezet. Door vroegsignalering kan zwaardere problematiek voorkomen worden. Sleutelfiguren zijn vrijwilligers, die hiervoor een training hebben gehad, Zij bieden een luisterend oor en verwijzen daar waar nodig door naar de professionele hulpverlening. Het project Sleutelfiguren is uitgebreid. De Sleutelfiguren worden inmiddels gemeentebreed ingezet. De groep Sleutelfiguren is daartoe uitgebreid tot 12 personen. Het project wordt onder leiding van de Stuw uitgevoerd.

Participatie mensen met een beperking

De projecten Breekijzer en Vriendenkring zijn onlangs geëvalueerd. Beide projecten zijn gericht op mensen die (begeleid) zelfstandig wonen. Beide projecten zullen in onderlinge samenhang worden voortgezet. Gekeken zal worden in hoeverre en op welke wijze deze projecten een bijdrage kunnen gaan leveren bij de uitvoering van de begeleiding, die vanaf 1 januari 2013 onderdeel gaat uitmaken van de Wmo.

Klanttevredenheidsonderzoek Individuele voorzieningen

Ook in 2011 heeft de gemeente weer het jaarlijks klanttevredenheidsonderzoek gehouden. Op basis van de klanttevredenheidsonderzoeken heeft de gemeente de volgende gemiddelde rapportcijfers gekregen:

Onderdeel	2007	2008	2009	2010
Aanvraagprocedure	7,3	7,1	7,3	7,4
Hulp bij het huishouden	8,2	8,1	7,9	8,0
Voorzieningen	7,2	7,3	7,4	7,3
Collectief vervoer	--	7,1	7,1	7,1
Gemiddeld rapportcijfer	7,5	7,4	7,4	7,5

Uit de klanttevredenheidsonderzoeken blijkt dat de gemeente Hardenberg voor de onderdelen Hulp bij het Huishouden en Collectief Vervoer elk jaar hoger scoort dan referentiegemeenten. Voor de andere onderdelen scoort onze gemeente gelijk aan de referentiegemeenten.

Beleidswijzigingen individuele voorzieningen

Met ingang van 1 juli 2011 is een aantal maatregelen doorgevoerd om de uitgaven van de Wmo beheersbaar te houden en er voor te zorgen dat ook in de toekomst mensen die het nodig hebben op grond van de Wmo aanspraak kunnen blijven maken op een voorziening.

De maatregelen betreffen de invoering van een inkomensafhankelijke eigen bijdrage voor de individuele verstrekkingen. Verder is een inkomensgrens ingevoerd voor het gebruik van het Collectief Vraagafhankelijk Vervoer (CVV)² en is het aantal kilometers dat men met de Wmo-pas met het CVV kan reizen gemaximeerd tot 1.500 kilometer per jaar.

De resultaten van deze maatregelen zullen vanaf 2012 volledig zichtbaar zijn.

² De Centrale Raad van Beroep heeft op 18 januari 2012 een uitspraak gedaan met betrekking tot het hanteren van een inkomensgrens. Op grond van deze uitspraak is het hanteren van een inkomensgrens niet toegestaan. Dit betekent dat het beleid op dit punt aangepast moet worden.

Hoofdstuk 3

De omgeving

Er gebeurt veel op het terrein van het sociale beleid. Grote ontwikkelingen die van invloed zijn op de wijze waarop de Wmo kan worden ingevuld. In dit hoofdstuk schetsen wij deze ontwikkelingen.

Kanteling

Met de Kanteling wordt afgestapt van het denken in claims en voorzieningen en wordt uitgegaan van het te bereiken resultaat: de te bereiken compensatie voor de klant. Door middel van 'het gesprek' wordt niet direct naar het mogelijke aanbod gekeken, maar eerst naar de vraag achter de vraag van de klant. Het gesprek is een uitgebreide intake waarin samen met de klant wordt bekeken wat er voor hem/haar nodig is om weer te kunnen participeren, waarbij de eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid voorop staan. In Hardenberg is vanaf medio 2011 gestart met een pilot Kanteling.

Overgang AWBZ begeleiding naar gemeente

Het Rijk is voornemens om vanaf 2013 de extramurale begeleiding vanuit de AWBZ over te hevelen naar de gemeente, naar de Wmo. Het compensatiebeginsel wordt met deze functie uitgebreid.

Het doel van de begeleiding is bevordering, behoud of compensatie van zelfredzaamheid zodat opname in een instelling of verwaarlozing wordt voorkomen.

De begeleiding kan ook worden ingezet ter ontlasting van mantelzorgers.

De functie begeleiding draagt eraan bij dat mensen met een beperking optimaal kunnen functioneren op allerlei levensgebieden: zelfzorg, wonen, werken, financiën, vrije tijd, sociaal netwerk en contacten met instanties. De begeleiding ondersteunt mensen vaak op het terrein van structuur en dagritme, maar omvat ook praktische hulp bij - en overname van - taken op het gebied van dagelijks leven, huishouden en administratie.

In de gemeente Hardenberg waren, volgens informatie van het CIZ, op 1 juli 2011 875 Cliënten met een indicatie voor extramurale begeleiding.

Overige AWBZ-maatregelen

Naast de overheveling van de functie begeleiding naar de Wmo, verandert er meer in de AWBZ.

Het betreft de volgende ontwikkelingen:

- Een persoonsgebonden budget (pgb) is alleen mogelijk bij indicatie 'verblijf': Vanaf 1-1-2012 wordt geen pgb verstrekt voor nieuwe indicaties. De herindicaties gaan door tot en met 2013. Dit geldt ook voor de bestaande indicaties. Per 1-1-2014 is het PGB wettelijk verankerd in de AWBZ voor mensen die een verblijfsindicatie hebben gekoppeld aan een zorgzwaartepakket. Het gaat om mensen die zoveel zorg nodig hebben, dat verblijf in een instelling wordt aangeraden. Gevolg hiervan is dat minder mensen gebruik kunnen maken van

een pgb, wat de keuzevrijheid van de burger inperkt. Daarnaast kan de maatregel het beroep op mantelzorgers verzwaren en de vraag naar mantelzorgondersteuning en de inzet van vrijwilligers laten stijgen.

- De toegang tot de AWBZ voor zwakbegaafden wordt beperkt: Het kabinet onderzoekt hoe vanaf 1 januari 2013 de toegang tot de AWBZ kan worden beperkt voor mensen met een IQ tussen de 70 en 85 (zwakbegaafden). Het kabinet wil dat de zorg voor deze mensen dichterbij en meer vanuit het eigen sociale netwerk wordt georganiseerd. Met dergelijke steun kan een deel van deze groep cliënten zonder begeleiding deelnemen aan de maatschappij. Deze maatregel kan een toenemend beroep op Wmo-voorzieningen vanuit de gemeente betekenen.
- De betaling van wonen en zorg wordt gescheiden: Het kabinet wil vanaf 2014 in de AWBZ 'scheiden van wonen en zorg' invoeren. Dit houdt in dat cliënten zelf de betaling van hun woonlasten (huur) regelen. De overgang naar scheiden van wonen en zorg wordt gefaseerd ingevoerd. Bewoners van instellingen krijgen meer keuzevrijheid. Zorginstellingen zullen zich naar verwachting meer gaan richten op de woonwensen van hun cliënten door meerdere huisvestingsvarianten aan te bieden. Dit kan gevolgen hebben voor het welzijnsaanbod voor deze cliënten, er kan een groter beroep gedaan worden op het gemeentelijke aanbod.
- AWBZ-uitvoering door zorgverzekeraars: Op dit moment voeren zorgkantoren de AWBZ uit. Per 1 januari 2013 nemen de zorgverzekeraars de taken van de zorgkantoren over.
- Wettelijke verankering persoonsgebonden budget: Het persoonsgebonden budget (pgb) biedt cliënten een grote keuzevrijheid om de zorg in te richten zoals zij dat willen. Om dit recht onverkort te handhaven wordt de pgb-subsidieregeling opgeheven en wordt het pgb wettelijk verankerd.
- Van handelingsfinanciering naar uitkomstfinanciering: De huidige wijze van financiering per handeling in de AWBZ wordt veranderd in financiering op resultaat. Zo komt de behoefte van de patiënt centraal te staan. Dit leidt tot meer innovatie, minder bureaucratie op de werkvloer (zoals minutenregistraties), betere kwaliteit en meer doelmatigheid.
- Uitleenhulpmiddelen vanuit de AWBZ naar Zvw: De uitleen van hulpmiddelen verdwijnt per 1 januari 2013 uit de AWBZ. Hulpmiddelen worden alleen nog ondergebracht in de Zorgverzekeringswet (Zvw).
- Decentralisatie MEE-cliëntondersteuning: MEE-cliëntondersteuning wordt nu nog gefinancierd uit een aparte Awbz-subsidieregeling. De ondersteuning van MEE richt zich voornamelijk op cliënten met verstandelijke en lichamelijke beperkingen (waaronder ook niet aangeboren hersenletsel) en hun naasten. Het

is de intentie van het Rijk om de MEE-middelen per 1-1-2015 naar gemeenten over te hevelen. Dit is een logische stap, aangezien cliëntondersteuning één van de prestatievelden in de Wmo is. Over de precieze voorwaarden van deze decentralisatie is nog niets bekend.

Transitie Jeugdzorg

Het kabinet heeft plannen om in 2015 de ondersteuning en zorg voor de jeugd onder te brengen bij de gemeenten. Gemeenten kunnen dan maatwerk bieden afgestemd op de lokale en individuele situatie. Er komt een nieuwe wet waarin de overheveling van taken en financiering naar gemeenten geregeld wordt. In deze nieuwe wet worden taken en middelen gebundeld die nu nog vallen onder:

- het gemeentelijke preventieve beleid;
- de vrijwillige provinciale jeugdzorg;
- de jeugd-LVG (licht verstandelijke gehandicapten);
- de jeugd-GGZ (geestelijke gezondheidszorg);
- de jeugdbescherming en jeugdreclassering.

Wet Werken naar Vermogen

De derde grote decentralisatie betreft de Wet Werken naar Vermogen. Op dit moment zijn er verschillende regelingen voor mensen met een arbeidsbeperking. Om mensen meer te stimuleren zo veel mogelijk te werken, en om de bestaande regelingen te vereenvoudigen, wil het kabinet per 2013 de Wet werken naar vermogen invoeren. Belangrijkste uitgangspunten van de Wet Werken naar vermogen zijn:

- Wie kan werken, wordt geacht zo veel mogelijk in zijn eigen onderhoud te voorzien.
- Iedereen die kan werken (en die na 1 januari 2013 een uitkering aanvraagt) valt onder dezelfde regels, namelijk de regels die gelden in de bijstand. Mensen kunnen een beroep doen op hun gemeente voor ondersteuning en/of begeleiding naar werk.
- Werkgevers krijgen ondersteuning om makkelijker mensen met een arbeidsbeperking aan te kunnen nemen.

De verwachting is dat ongeveer 1.000 personen uit Hardenberg onder de nieuwe Wet Werken naar Vermogen zullen vallen.

Passend onderwijs

Het wetsvoorstel Passend Onderwijs is op dit moment in behandeling bij de Tweede Kamer. Volgens het wetsvoorstel gaat de zorgplicht voor de scholen vanaf 1 augustus 2013 gelden.

Doel van deze wet is het verminderen van de bureaucratie en het mogelijk maken van meer maatwerk in het zorgaanbod voor leerlingen.

Voor de gemeente lijkt de Wet passend onderwijs onder meer gevolgen te hebben voor:

1. het leerlingenvervoer;
2. de onderwijshuisvesting;

3. de aansluiting van de Wet passend onderwijs op het decentralisatieproces in de jeugdzorg;
4. de begeleiding AWBZ in het onderwijs en het beëindigen van de compensatieregeling AWBZ.

Welzijn nieuwe stijl

Welzijn wordt gezien als de rode draad door het sociale beleid, door de Wmo. Welzijn kan veel betekenen in het voorkomen dat problemen van burgers verergeren, waardoor later in het proces zwaardere hulp of zorg moet worden ingezet.

Het Welzijnsdenken is bezig met een omslag, Welzijn nieuwe stijl. De kenmerken van Welzijn nieuwe stijl zijn:

1. gericht op de vraag achter de vraag
2. gebaseerd op de eigen kracht van de burger
3. direct er op af
4. formeel/professioneel en informeel/sociale netwerken in optimale verhouding
5. doordachte balans van collectief en individueel
6. integraal werken
7. niet vrijblijvend, maar resultaatgericht
8. gebaseerd op ruimte voor de professional

Woonservicegebieden

In 2011 is de visie op de woonservicegebieden³ in Hardenberg vastgesteld: binnen de gemeente Hardenberg is het streven gericht op een gelaagde opbouw van woonservicegebieden over kernen en gebieden. Dat houdt in dat er wordt ingezet op een woonserviceniveau dat past bij de omvang van de kern/gebied. Er worden 4 niveaus van kernen onderscheiden. Afhankelijkheid van de grootte van de kern wordt een bepaald voorzieningenniveau nagestreefd.

Inhoudelijke doelen die met de woonservicegebieden bereikt moeten worden zijn:

- het veiligstellen van de continuïteit van zorgaanbod aan ouderen in hun woning.
- Komen tot een verbetering van het aanbod van producten en diensten binnen woonservicegebieden.
- Het vergroten van de inzet en toepassing van domotica.
- Uitstellen en voorkomen van de zorgvraag door meer in te zetten op preventie en daarmee de (noodzakelijke) omslag in het zorgconsumentisme te bevorderen.

De gemeente Hardenberg heeft met de provincie afgesproken dat in 2015 tenminste 50% van de huishoudens binnen een dergelijk gebied woont. Op basis van deze visie en bijbehorende ambities worden verschillende projecten geïnitieerd die een bijdrage kunnen leveren aan het operationaliseren van de visie.

³ Een woonservicegebied is een gebied (een wijk in een stad of een dorp/kern) waar kwetsbaren als ouderen en mensen met een beperking zo zelfstandig mogelijk kunnen wonen, mogelijkheid hebben tot hulp aan huis, mogelijkheid hebben tot ontmoeting en er sprake is van sociale verantwoordelijkheid.

Voor de uitvoering van deze projecten is door de provincie Overijssel geld beschikbaar gesteld.

Bezuinigingen

In het bezuinigingsprogramma 'de Toekomst tegemoet' van de gemeente Hardenberg is een aantal bezuinigingen opgenomen die van invloed zijn op het kader van dit beleidsplan:

Programma kwetsbare groepen	2012	2013	2014	Totaal
Verlaging subsidie De Stuw	50.000	117.000	117.000	284.000
Verlaging subsidie st. Vluchtelingenwerk	25.000	30.000	35.000	90.000
Verlaging subsidie Vrijwillig soc. cult. werk			25.000	25.000
Verlaging subsidie Peuterspeelzalen			35.000	35.000
Verlaging subsidie Particuliere initiatieven en evenementen			10.000	10.000
Besparing op formatie mbt welzijnsactiviteiten			30.000	30.000
TOTAAL	75.000	147.000	252.000	474.000

Naast de Hardenbergse bezuinigingen, spelen ook landelijke bezuinigingen een grote rol. Met name bij de decentralisaties (zie hiervoor) komen forse financiële bezuinigingen op de gemeente af.

Demografische ontwikkelingen

Demografisch gezien is vergrijzing één van de grootste uitdagingen voor de komende jaren. In de komende decennia neemt het aantal 65-plussers sterk toe: van 2,3 miljoen in 2005 naar 4 miljoen in 2040. Daarbij is ook sprake van een forse toename van het aantal hoogbejaarden (75-plussers) en hun aandeel in de totale bevolking. Er wordt gesproken over een dubbele vergrijzing (aandeel 75-plussers in totale bevolking van 6 % nu naar 12 % in 2050).

In Hardenberg zien we deze trend ook: het aantal burgers ouder dan 65 jaar stijgt in de komende jaren van zo'n 8.500 in 2010 naar ongeveer 17.500 in 2038. Het aandeel in de totale bevolking verdubbelt bijna van zo'n 15 % in 2010 naar een kleine 30 % in 2038.

Naast vergrijzing is ontgroening ook een belangrijk thema: overall is het beeld in Hardenberg gunstig, maar de verschillende kernen laten een ander beeld zien. Het aantal jongeren (0 tot 20 jaar) daalt de komende jaren enigszins, maar de verwachting is dat het zich stabiliseert rond de 14.000 jongeren. De groep tussen de 20 en 65 jaar (de werkenden) daalt ook, van zo'n 34.000 in 2010 naar 30.000 in 2038.

Hoofdstuk 4

Beleidskader Wmo 2012-2015

De in hoofdstuk 3 geschetste landelijke en lokale ontwikkelingen betekenen dat er nieuwe vragen en uitdagingen op de gemeente afkomen. Deze nieuwe uitdagingen vragen om nieuwe antwoorden. Ook vraagt het om een duidelijke regierol voor gemeenten. In dit hoofdstuk geven we het beleidskader van het Sociale beleid in het algemeen weer, waarna we doorsteken naar beleidsdoelen in het kader van de Wmo.

Beleidskader Sociaal Beleid algemeen

De gemeente Hardenberg heeft voor het totale sociale domein een visie op de samenleving en haar rol als overheid daarbinnen. Uit deze visie vloeien een aantal uitgangspunten voort. Deze gelden dus ook als hoofdkader voor de Wmo. In dit hoofdstuk schetsen we deze algemene visie en uitgangspunten. Vervolgens steken we door naar de ambities op het terrein van de Wmo in totaal en de verschillende prestatievelen specifiek.

Deze visie kenmerkt zich door:

Hardenberg wil de kwaliteiten van burgers en de samenleving benutten en versterken. Zorg, onderwijs en onderlinge hulp staan centraal. We gaan uit van een betrokken samenleving en zijn daarin een betrokken overheid. Mensen zorgen in eerste instantie voor zichzelf en elkaar, pas als dat niet mogelijk is, stappen wij in. Hardenberg kenmerkt zich van oudsher als een samenleving met een sterke sociale samenhang. Dit geeft een sterke basis, mensen zijn bereid elkaar te helpen, maar het is hierbij belangrijk dat burgers ook een vraag durven neerleggen bij de eigen omgeving. Er is vaak enige schroom om dat te doen, mensen vinden het eenvoudiger om naar de gemeente/ overheid te stappen met hun vraag. Onze aandacht blijft voor de groep die niet midden in de samenleving staat, die tussen wal en schip dreigt te raken. Daarbij geldt dat regels moeten, maar dat de mens voorop staat. Verschil durven maken, de burger en de professional ruimte geven.

Uit onderzoek is gebleken dat ongeveer 80 % van de burgers zichzelf prima redt. Ongeveer 20 % heeft ondersteuning nodig, waarvan 15 % tijdelijk en 5 % langdurig of permanent. De gemeente Hardenberg wil de 80 % sterker en krachtiger maken, de 15 % minder afhankelijk maken en de 5 % ondersteunen waar de eigen kracht of van de omgeving dat niet kan.

Hoe willen we invulling geven aan deze visie? Hiervoor hebben we 5 uitgangspunten opgesteld die gelden voor het totale sociale domein:

1. meer burger; minder overheid
2. meer buurt/wijk; minder centraal
3. meer preventief; minder curatief
4. meer integraal; minder versnipperd
5. meer collectief; minder individueel

Meer burger, minder overheid

Hardenbergers en hun sociale omgeving zijn eerst zelf aan zet voor de kwaliteit van de samenleving. Daarvoor is soms ondersteuning nodig. De gemeente stimuleert goede initiatieven in de samenleving, maar neemt deze niet over.

De gemeente is vooral verantwoordelijk voor de toegang tot de voorzieningen en voor de integrale en sluitende aanpak van zeer kwetsbare burgers. De gemeente zorgt voor een vangnet voor mensen die buiten de boot (dreigen te) vallen. Daarnaast heeft de gemeente een belangrijke rol in het versterken van de burgerkracht van mensen.

Meer buurt/wijk, minder centraal

De gemeente Hardenberg ziet de wijk als het schaalniveau dat bij uitstek geschikt is voor het organiseren van ondersteuning aan bewoners. Een wijk heeft een menselijke maat waardoor hulpverlening die dicht bij de burger wordt georganiseerd efficiënt en effectief kan zijn. Per wijk/buurt kan gedifferentieerd inzet worden gepleegd. Wijk/buurtgericht waar het kan, centraal waar het moet.

Meer preventief, minder curatief

Voorkomen is beter dan genezen. Zowel vanuit sociaal als financieel oogpunt. Genezen vergt altijd meer tijd en energie dan voorkomen, bovendien geeft voorkomen over het algemeen positievere energie dan genezen.

Meer integraal, minder versnipperd

Gemeente Hardenberg wil de burger centraal stellen, niet de regelingen of organisaties. Dit betekent minder regeldruk voor burgers en minder instellingen tegelijk.

Meer collectief, minder individueel

De individuele situatie van de burger is het uitgangspunt. Maatwerk het adagium. Toch ligt de oplossing niet primair bij individuele voorzieningen. Naast eigen inzet en inzet van het sociale netwerk, gaat de inzet van algemene en collectieve voorzieningen voor individuele voorzieningen. Aangetoond is dat bij veel problemen de inzet van collectieve en algemene voorzieningen ook effectiever is dan individuele voorzieningen.

Beleidskader Wmo

De gemeente Hardenberg wil bereiken dat alle burgers, ook burgers met een beperking, zo lang mogelijk in staat zijn zo zelfstandig mogelijk mee te kunnen doen in de samenleving.

De volgende gemeentelijke doelen staan hierbij voorop:

- bevorderen van de zelfredzaamheid
- stimuleren van de maatschappelijke inzet
- bevorderen van participatie
- bevorderen van sociale samenhang
- bieden van een vangnet

Dus: Verbinden, Ondersteunen en Stimuleren.

Daarbij hanteert de gemeente Hardenberg het volgende model:

Het model werkt van onder naar boven:

1. Eigen verantwoordelijkheid voorop: Iedereen is zelf verantwoordelijk voor het regelen van zaken die nodig zijn voor zelfredzaamheid en participatie, in overleg en met steun van het eigen sociale netwerk.
2. Civil Society: burgers zijn niet alleen verantwoordelijk voor zichzelf, maar ook voor elkaar. Ze worden geacht elkaar, waar nodig, te helpen participeren (burenhulp, vrijwilligerswerk, buurtcomités, etc.)
3. Collectieve arrangementen door de overheid, particulier initiatief en marktpartijen. Deze partijen voorzien in collectieve ondersteuning van participatie, waarvan alle burgers gebruik kunnen maken. Denk hierbij aan sociaal cultureel werk, vrijwilligersondersteuning, algemeen maatschappelijk werk, sport, cultuur en recreatie.

4. Individuele verstrekkingen door de overheid. De gemeente moet voorzien in een persoonsgericht ondersteuningsaanbod voor zelfredzaamheid en participatie, indien hierin op de lagere treden van de piramide niet voorzien kan worden. Het kan gaan om woningaanpassingen, psychosociale begeleiding, huishoudelijke verzorging, begeleiding, veiligheid, etc.

De algemene visie en uitgangspunten en het beleidskader Wmo worden in het volgende hoofdstuk verder uitgewerkt naar de verschillende prestatievelen.

De speerpunten voor de komende jaren zijn:

- Kanteling Wmo: de kanteling is recent gestart in een experiment. De komende jaren willen we dit doorzetten voor heel Hardenberg. De kanteling past bij de uitgangspunten van het sociale beleid en het geschetste model. Met de kanteling willen we bereiken dat we de kracht van de Hardenbergse samenleving optimaal gebruiken waardoor, ondanks vergrijzing en minder middelen, de ondersteuning geleverd kan blijven worden aan de burger die dat echt nodig heeft.
- Overgang Extramurale begeleiding en dagbesteding vanuit de AWBZ naar Wmo. Dit is een nieuwe taak voor de gemeente, waarbij zeer kwetsbare burgers van Hardenberg betrokken zijn. Er is veel aandacht nodig om deze overgang zo soepel mogelijk te laten verlopen en de beschikbare middelen zo optimaal mogelijk in te zetten.
- Transitie Jeugdzorg en doorontwikkeling CJG. Ook Jeugdzorg is een nieuwe taak voor de gemeente, welke het totale jeugdbeleid en vooral kwetsbare kinderen en gezinnen raakt. Er zal veel tijd en energie gestoken moeten worden in deze transitie, om deze goed te laten verlopen.
- Hernieuwd Welzijnsbeleid, inclusief wijkgericht werken. De ontwikkelingen op vele terreinen hebben directe invloed op de inzet van welzijn. De rol van welzijn verandert.

Hoofdstuk 5

Rondje langs de velden

Zoals in de inleiding is beschreven bestaat de Wmo uit 9 prestatievelden. In dit hoofdstuk worden de hoofdpunten uit de verschillende prestatievelden en hetgeen we de komende jaren willen bereiken toegelicht. Omdat het hier een kader betreft, zijn niet bij elk prestatieveld alle projecten, activiteiten genoemd, maar zijn de hoofdlijnen weergegeven. In de bijlage vindt u, voor een aantal prestatievelden, een uitgebreidere toelichting op de prestatievelden.

Prestatieveld 1

Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten.

De kern van dit prestatieveld is te vatten als: mensen staan in verband met elkaar, kennen elkaar en wonen in een prettige en veilige omgeving, waarbij de mogelijkheid bestaat om, thuis of in de buurt, gebruik te kunnen maken van (eenvoudige) zorg- en welzijnsdiensten.

Versterken van wijken en kernen

Het gaat bij dit prestatieveld vooral om het versterken van wijken en kernen en het bij elkaar brengen van formele en informele netwerken. Om dat te realiseren is het nodig dat we weten wat er speelt en dat we zo nodig actie ondernemen (eropaf) en gaat de aanpak uit van presentie in de wijk.

Multifunctionele centra, dorpshuizen en wijkcentra

Bij het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid spelen Multifunctionele Centra, dorpshuizen en wijkcentra een belangrijke rol. De gemeente Hardenberg heeft voldoende MFC's, dorpshuizen en wijkcentra. Uitbreiding is de komende jaren niet nodig. Wel liggen er kansen in het doorontwikkelen van deze centra, maar liggen er direct bedreigingen op het terrein van het gezond houden van de exploitaties. Voor de doorontwikkeling van een aantal MFC's wordt, met een provinciale subsidie, verkend hoe dit het beste vorm gegeven kan worden en wat daar voor nodig is.

Sport en cultuur

Sport- en cultuurvoorzieningen kunnen een goede bijdrage leveren aan de sociale samenhang, het bevorderen van participatie en het verminderen van zorgbehoefte. Sport en cultuur bieden mogelijkheden tot ontmoeting, gezonde levensstijl waardoor (langer) zelfstandig participeren mogelijk is en ontspanning. De inzet van sportondersteuning vanuit de gemeente is juist gericht op kwetsbare groepen, zoals

ouderen, mensen met een beperking, mensen met overgewicht, etc. Mensen met een minimuminkomen kunnen gebruik maken van het socufonds.

Inzet van domotica, ICT

Inzet van Domotica en ICT kan ondersteunend zijn bij het bevorderen dat burgers met een beperking of ouderen langer zelfstandig kunnen blijven wonen. De gemeente Hardenberg participeert in een project iAge, waarbij dergelijke techniek bij minimaal 75 personen wordt ingezet.

Nadere uitwerking

In de Welzijnsnota 2012-2015 wordt op een aantal van bovengenoemde onderdelen van dit prestatieveld nader ingegaan.

Prestatieveld 2

Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen die opgroeien en ouders met problemen met opvoeden

De kern van dit prestatieveld is vormgegeven in het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). De contouren van het CJG Hardenberg zijn in maart 2008 door het College van B&W vastgesteld en in de gemeenteraad besproken.

De centrale doelstelling die de gemeente Hardenberg met het CJG voor ogen heeft is dat opvoedingsvragen van ouders en opgroeivragen van jongeren direct beantwoord worden en dat opgroeioproblemen van kinderen en jongeren zo vroeg mogelijk gesignaleerd en direct behandeld worden. De nadruk van het CJG ligt op informatie en advies. De eigen verantwoordelijkheid staat bovenaan. Maar wanneer het gezin er zelf niet uitkomt, is er begeleiding beschikbaar. Meer informatie over de functie van het CJG in Hardenberg is opgenomen in de bijlage.

Parallel aan het CJG vindt binnen de gemeente ook het Jongerenwerk plaats. Jongerenwerk richt zich op alle jongeren van 12 tot 23 jaar, met speciale aandacht voor jongeren die minder makkelijk zelfstandig hun ontwikkeling naar volwassenheid doorlopen. In het Activerende Ambulante Jongerenwerk (wijkgericht en bovenwijkgericht) wordt door de outreachende aanpak jongeren opgezocht en geactiveerd in hun eigen leef- en woonomgeving. Er wordt nauw samengewerkt met lokale organisaties, waarbij gebruik gemaakt wordt van aanwezige locaties om activiteiten te organiseren en uit te voeren.

De gemeente bereidt zich voor op de transitie van Jeugdzorg naar de gemeenten. Met geld van de provincie wordt in het CJG geëxperimenteerd met een nieuwe volledig samenhangende manier van werken. De pilot biedt de gemeente een kans om zich goed voor te breiden op de transitie van de jeugdzorg welke begin 2015 plaats zal vinden.

In de evaluatie en doorontwikkeling van het CJG dient rekening te worden gehouden met deze transitie. In het tweede kwartaal van 2012 wordt een

voortgangsrapportage CJG aangeboden aan de gemeenteraad, waarin ook wordt ingegaan op deze doorontwikkeling. Het is de bedoeling dat het CJG straks het centrale loket gaat vormen voor alle vormen van jeugdhulpverlening in de gemeente Hardenberg.

Nadere uitwerking

De beleidsontwikkeling in het kader van de transitie Jeugdzorg volgt een separaat pad. De gemeenteraad wordt hierover geïnformeerd.

Prestatieveld 3

Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning

Dit prestatieveld, het geven van informatie en advies en cliëntondersteuning, kan zowel een algemene als individuele component hebben. Met het geven van informatie en advies wordt bedoeld op activiteiten die de burger de weg wijzen in het veld van maatschappelijke ondersteuning. Het kan hierbij zowel gaan om algemene voorzieningen, als om meer specifieke voorzieningen zoals een individueel advies, of hulp bij de verheldering van een ondersteuningsvraag.

Door middel van Wmo-Ingang, het Centrum Jeugd en Gezin, de gemeentelijke website en de gemeentelijke informatie pagina (Kijkop Hardenberg) is in onze gemeente vorm en inhoud gegeven aan dit prestatieveld.

De komende jaren wordt de Kanteling van de Wmo verder ingevoerd. Deze omslag van een claim gerichte benadering naar een resultaat gerichte benadering heeft ook grote consequenties voor de wijze waarop informatie en advies wordt verstrekt. De eerste contacten vinden meestal plaats via Wmo-Ingang en het Centrum Jeugd en Gezin. Het is erg belangrijk dat ook in de eerste contacten de principiële benadering vanuit de Kantelingsgedachte plaatsvindt. De komende periode zal extra aandacht worden besteed aan de training en vorming van de medewerkers van Wmo-INGang om anders te leren kijken naar de hulpvraag.

Ook extern zal een omslag in denken gemaakt moeten worden. Kantelen kan de gemeente namelijk niet alleen. Daarom is communicatie de komende jaren essentieel. Actief communiceren naar de burgers, maar ook naar zorgaanbieders en verenigingen, kortom naar de samenleving in zijn geheel. Zie ook hoofdstuk 6.

De Gemeente Hardenberg wil niet investeren in stenen in dit kader, maar juist gebruik maken van wat er reeds is. We kiezen ervoor om in 2 kernen centrale punten te hebben, namelijk Hardenberg en Dedemsvaart. Verder wordt informatie en advies vooral wijkgericht aangeboden en waar mogelijk wordt elektronische dienstverlening ingezet.

Dit prestatieveld omvat ook de cliëntondersteuning. Onder cliëntondersteuning wordt verstaan de ondersteuning van de cliënt bij het maken van een keuze of het oplossen van een probleem (regieversterking). Hieronder vallen ondermeer de werkzaamheden van de ouderenadviseur, Raad en Recht, het Algemeen Maatschappelijke Werk en MEE.

Het is belangrijk dat de organisaties die deze ondersteuning bieden goed samenwerken en dat de ondersteunende activiteiten goed op elkaar zijn afgestemd. De gemeente zal in haar financiering van dergelijke organisaties/activiteiten steeds meer nadruk gaan leggen op de integrale dienstverlening. Belangrijk in dit kader is ook de overgang van de cliëntbegeleiding vanuit MEE naar de gemeente. Hierover is nog veel onduidelijk. Het is de bedoeling dat deze overgang vanaf 2015 gerealiseerd

Prestatieveld 4

Ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers

Het uitgangspunt 'meer burger, minder overheid' heeft directe gevolgen voor het beroep op vrijwilligers en mantelzorgers. Zij zijn essentiële pijlers waarmee op efficiënte en effectieve wijze een belangrijk deel van het sociale beleid overeind gehouden kan worden, ook in tijden waarin bezuinigd moet worden. Toch vragen de twee groepen een verschillende aanpak, daarom is hieronder een onderscheid gemaakt tussen de twee groepen.

Mantelzorgers

Onder een mantelzorger wordt verstaan degene die langer dan 3 maanden minimaal 8 uur per week zorg verleent aan iemand uit zijn of haar directe omgeving. Meer informatie over de definitie van mantelzorg is opgenomen in de bijlage.

Mantelzorg geeft veel mensen voldoening en kan heel vaak zonder problemen verleend worden. Maar een aantal mantelzorgers voelt zich zwaar belast tot overbelast. Naar verwachting zal, als gevolg van de wijzigingen in de AWBZ, de druk op mantelzorgers toenemen. De invoering van de pakketmaatregel AWBZ heeft er onder andere al toe geleid dat minder mensen gebruik kunnen maken van professionele begeleiding. Deze mensen zullen de oplossing onder andere zoeken in de eigen kring. Dit zal vaak betekenen dat een extra beroep op de mantelzorger wordt gedaan.

De steun bij en randvoorwaarden voor mantelzorg dienen zodanig te zijn dat mensen mantelzorg voor kortere of langere duur in hun leven kunnen inpassen zonder overbelast te raken. Probleem hierbij is dat het vaak erg lastig is om mantelzorgers te bereiken. Daarom zal hieraan in deze beleidsperiode extra aandacht aan besteed worden.

In het licht van het Wmo-compensatiebeginsel zijn zwaar belaste en overbelaste mantelzorgers burgers die op ondersteuning kunnen rekenen, gecompenseerd worden voor beperkingen om te participeren in de samenleving.

Wij willen de komende jaren vraaggerichte mantelzorgondersteuning blijven bieden, die zo mogelijk op wijk/kernniveau wordt ingezet. Deze ondersteuning moet voorkomen dat mantelzorgers overbelast raken. Speciale aandacht gaat daarom naar mantelzorgers die verhoogd risico lopen om overbelast te raken. In de kanteling van de Wmo en de overgang van de begeleiding in het kader van de Awbz

naar de Wmo gaan we nadrukkelijk aandacht besteden aan de positie van de mantelzorger. De kracht van de Hardenbergse samenleving benutten we optimaal.

Vrijwilligers

De gemeente Hardenberg kenmerkt zich door een relatief goed vrijwilligersklimaat. Dit is een belangrijk voordeel in de komende periode waarin het beroep op vrijwilligers groter zal worden.

Hier ligt een uitdaging: op bepaalde terreinen en voor bepaalde functies is het momenteel al moeilijk voldoende vrijwilligers te vinden. De vergrijzing zal dit probleem waarschijnlijk vergroten. Het beleid zal dan ook gericht moeten zijn op het vinden en ondersteunen van vrijwilligers. Daarbij dient in ogenschouw te worden gehouden dat vrijwilligers zeer divers zijn qua inzet. Initiatieven zoals de onlangs geïntroduceerde Beursvloer (koppelen van vraag en aanbod op basis van wederkerigheid) worden voortgezet.

Deze lijn werd in de conferentie Maatschappelijke Agenda Gemeente Hardenberg 2015 onderschreven door de deelnemers. Zij gaven aan het belangrijk te vinden dat mantelzorgers en vrijwilligers goed ondersteund worden, zowel met gemeentelijk geld, maar ook vanuit de betrokken organisaties in de gemeente.

Nadere uitwerking

In de Welzijnsnota 2012-2015 wordt op een aantal van bovengenoemde onderdelen van dit prestatieveld nader ingegaan. Ook bij de beleidsontwikkeling in het kader van de overgang van de AWBZ-begeleiding naar de Wmo komt het onderwerp mantelzorgers en vrijwilligers aan de orde.

Prestatieveld 5

Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer

Het gaat hier om het “bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer” en over “het zelfstandig functioneren” van mensen met een beperking of een chronisch psychisch of psychosociaal probleem.

In dit prestatieveld wordt bedoeld op algemene maatregelen die, zonder dat men zich tot de gemeente hoeft te wenden, ten goede kunnen komen aan een ieder die daaraan behoefte heeft. Het betreft voorzieningen die voorliggend kunnen zijn aan individuele voorzieningen (prestatieveld 6). Hoe beter het voorzieningenniveau in het kader van dit prestatieveld georganiseerd is, hoe beter instroom in individuele voorzieningen voorkomen kan worden. Dit past zeer bij de kantelingsgedachte.

Het gaat hier om een breed scala van maatregelen. Wat betreft de deelname aan het maatschappelijk verkeer kan gedacht worden aan de toegankelijkheid van de woonomgeving en openbare ruimten.

In die zin hoeft de maatregel dus niet bij uitsluiting gericht te zijn op mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem. Het is wel belangrijk dat er bij het nadenken over deze maatregelen aandacht besteed wordt aan het gebruik door deze groepen, zodat niet achteraf blijkt dat zij bij het gebruik daarvan buiten de boot vallen. Het van te voren nadenken over de gebruiksmogelijkheden voor mensen met beperkingen wordt “inclusief beleid” genoemd. Bij inclusief beleid wordt in alle fasen van een beleidscyclus rekening gehouden met verschillen tussen mensen en dan vooral met de verschillen tussen mensen met en zonder beperkingen. Dit prestatieveld heeft raakvlakken met Agenda 22, de 22 VN standaardregels, die gericht zijn op gelijke behandeling van mensen met een beperking.

In de gemeente Hardenberg zijn twee BTB werkgroepen actief. Deze werkgroepen adviseren de gemeente met betrekking tot de Bereikbaarheid, de Toegankelijkheid en de Bruikbaarheid van algemene voorzieningen. Waar zinvol gaan we bij nieuw beleid of nieuwe investeringen ook na hoe de bereikbaarheid, toegankelijkheid en bruikbaarheid zo optimaal mogelijk kunnen worden bereikt. Daarnaast zullen wij als “pleitbezorger” van de mensen om wie het gaat, veranderingen pogen aan te brengen op terreinen waar wij geen directe bevoegdheid heeft.

Een belangrijke ontwikkeling op dit terrein is de ontwikkeling van woonservicegebieden. Een woonservicegebied is een gebied (een wijk of een dorp/kern) waar kwetsbaren als ouderen en mensen met een beperking zo zelfstandig mogelijk kunnen wonen. Binnen zo'n gebied is sprake van een gevarieerd aanbod van wonen, welzijn en zorg. De gemeente Hardenberg heeft met de provincie afgesproken dat in 2015 tenminste 50% van de huishoudens binnen een dergelijk gebied woont. Met de provinciale middelen ondersteunt de gemeente een aantal initiatieven dat deze doelstelling onderschrijft.

In dit verband kan ook genoemd worden het in onderlinge samenhang voortzetten van de projecten Breekijzer en Vriendenkring.

Nadere uitwerking

In de Welzijnsnota 2012-2015 wordt op een aantal van bovengenoemde onderdelen van dit prestatieveld nader ingegaan. Ook bij de beleidsontwikkeling in het kader van de overgang van de AWBZ-begeleiding naar de Wmo komt dit ook terug.

Prestatieveld 6

Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer

Kanteling

Zoals in hoofdstuk 1 beschreven, heeft de gemeente een compensatieplicht. Dat wil zeggen dat de gemeente niet gebonden is aan het verstrekken van een aantal

omschreven voorzieningen, maar de vrijheid heeft om zelf keuzes te maken over de manier waarop zij burgers ondersteunen bij hun deelname aan de samenleving. Wij willen bij het vorm en inhoud geven aan het compensatiebeginsel in deze beleidsperiode de verdere omslag maken van claim en aanbodgericht werken (waarbij individuele voorzieningen centraal staan) naar vraag- en resultaatgericht werken (waarbij participatie en zelfredzaamheid centraal staan). Deze wijze van invulling geven aan het compensatiebeginsel wordt de “Kanteling van de Wmo” genoemd. Dit betekent een cultuurverandering, zowel intern als extern bij maatschappelijke organisaties en bij de burgers. Er zal meer, in samenwerking met aanwezige organisaties, wijkgericht/kerngericht worden gewerkt. Reeds aanwezige voorzieningen en sociale verbanden zullen zoveel mogelijk worden benut en daar waar nodig worden uitgebreid. De komende jaren willen we de kanteling gemeentebreed invoeren door middel van een wijk/kerngerichte aanpak.

Overheveling begeleiding vanuit de AWBZ naar de Wmo

In het Regeerakkoord is vastgelegd dat de extramurale AWBZ-functie begeleiding wordt gedecentraliseerd.

Per 1 januari 2014 wordt de functie begeleiding uit de AWBZ geschrapt. De resultaten die met de extramurale AWBZ-functie begeleiding beoogd worden, gaan vallen onder de compensatieplicht van de Wmo. Gemeenten worden vanaf 2013 verantwoordelijk voor die mensen die voor het eerst of opnieuw een indicatie aanvragen voor begeleiding en vanaf 2014 voor alle mensen die extramurale begeleiding nodig hebben. Ook de extramurale begeleiding van jeugdigen, alsmede het vervoer met betrekking tot deze begeleiding gaan onder de Wmo vallen. Naast individuele begeleiding gaat het hier ook om groepsbegeleiding (o.a. dagbesteding). Meer informatie over de overgang van deze functies vanuit de AWBZ is opgenomen in de bijlage.

De centrale doelstelling van de Wmo is “maatschappelijke participatie van mensen met beperkingen”.

Het onderbrengen van begeleiding onder de Wmo betekent een gemeentelijke compensatieplicht in plaats van individuele rechten en verzekerde zorgplicht. Wij willen de uitgangspunten van de “Kanteling” ook gebruiken bij de uitvoering van de ondersteunende begeleiding die vanuit de AWBZ overkomt naar de Wmo. Op een Wmo manier invulling geven aan begeleiding betekent onder meer:

- Meer ruimte voor algemene voorzieningen;
- Wijkgerichte aanpak;
- Kijken wat iemand wel kan;
- Kijken naar het belang van de informele zorg;
- Verbindingen leggen met Welzijn, Algemeen maatschappelijk werk, Sociale werkvoorziening, Werken naar Vermogen en Jeugdzorg.

Door de decentralisatie van de Jeugdzorg en Wet werken naar vermogen nemen de raakvlakken tussen begeleiding en andere onderdelen van het gemeentelijk domein sterk toe. De doelgroepen die van de Jeugdzorg en de Wet werken naar vermogen gebruik maken vertonen overlap met de groepen die gebruik maken van begeleiding.

Nadere uitwerking

De beleidsontwikkeling in het kader van de overgang Extramurale begeleiding vanuit de AWBZ volgt een separaat pad. De gemeenteraad wordt hierover geïnformeerd.

Prestatieveld 7

Het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en het voeren van beleid ter bestrijding van geweld dat door iemand uit huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd.

Op het gebied van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en het bestrijden van huiselijk geweld speelt de gemeente Zwolle als centrumgemeente een belangrijke rol. Wij richten ons op het gebied van opvang dan ook nadrukkelijk op het beleid van de gemeente Zwolle.

Huiselijk geweld.

Geweld in de privé-sfeer is de meest voorkomende vorm van geweld in onze samenleving en moet op een adequate wijze worden aangepakt. Sinds 2008 is de Wet Tijdelijk Huisverbod van kracht. Het bestrijden van huiselijk geweld pakken wij zowel lokaal als regionaal op. De aanpak is uitgewerkt in het 'Convenant integrale aanpak huiselijk geweld regio IJssel-Vecht'. Een beproefde methode voor het effectief voorkomen, bestrijden en beperken van huiselijk geweld. Op grond van deze wet is de afgelopen jaren (2008 t/m 2011) 31 keer een huisverbod opgelegd.

Eind oktober 2011 is het wetsvoorstel "Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling" bij de Tweede Kamer ingediend. De verwachting is dat deze wet medio 2012 van kracht wordt. Deze wet stelt organisaties en individuele beroepsbeoefenaren verplicht om te gaan werken met een meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. De meldcode is een praktisch stappenplan hoe te handelen wanneer huiselijk geweld of kindermishandeling wordt gesignaleerd. De wet wordt verplicht voor de volgende sectoren: gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, jeugdzorg en justitie.

Prestatieveld 8

Het bevorderen van de openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen

Het terrein van de openbare geestelijke gezondheidszorg is hoofdzakelijk een regionale aangelegenheid (met Zwolle als coördinerende gemeente). De gemeente heeft op dit terrein wel een taak ten aanzien van preventie. De gemeente ontvangt hiervoor in het kader van de Wmo financiële middelen. Deze middelen worden thans in de vorm van subsidie beschikbaar gesteld aan Dimence. In deze beleidsperiode willen wij de activiteiten die in het kader van openbare geestelijke gezondheidszorg preventie worden uitgevoerd nader onder de loep nemen.

Nadere uitwerking

In de nota Lokaal gezondheidsbeleid 2012-2016 wordt op dit prestatieveld nader ingegaan.

Prestatieveld 9

Het bevorderen van het verslavingsbeleid

Ook met betrekking tot dit prestatieveld heeft de gemeente Zwolle als centrumgemeente voor deze regio een belangrijke taak. Naast de taken die de gemeente Zwolle als centrumgemeente uitvoert, zet onze gemeente in op preventie. Onze preventieactiviteiten in het kader van het project “Fris over Drank” richten zich op jongeren (in de leeftijd van 10 – 16 jaar en van 16 – 24 jaar), hun ouders, diverse intermediairs (zoals onderwijs, jongerenwerk en politie) en drankverstrekkers. Dit project loopt tot eind 2013 en heeft tot doel het drankgebruik van jongeren te verminderen, de tolerantie van ouders te verkleinen en het maatschappelijk probleembesef ten aanzien van alcoholgebruik te vergroten. Voor de voortgang van dit project verwijzen wij naar de jaarlijkse rapportages. In onze gemeente is een preventieteam van Tactus werkzaam. Dit team zorgt voor kennis met betrekking tot vroegsignalering bij intermediairs (jongerenwerkers, politie, leerplichtambtenaren, leerkrachten) en levert een bijdrage aan universele preventie. Verder brengt men kwetsbare groepen in kaart en worden hierop preventieve acties ondernomen.

Dit prestatieveld heeft een directe relatie met het lokale gezondheidsbeleid. In de nota lokaal gezondheidsbeleid komt dit onderwerp eveneens aan de orde.

Nadere uitwerking

In de nota Lokaal gezondheidsbeleid 2012-2016 en de Evaluatie van het project ‘Fris over drank’ wordt op dit prestatieveld nader ingegaan.

Hoofdstuk 6

Financiën

Zoals in het hoofdstuk Ontwikkelingen reeds staat geschetst, worden de financiële middelen voor de uitvoering van het Wmo-beleid, maar ook voor de aanpalende sociale terreinen, de komende jaren fors minder. In dit hoofdstuk geven wij een overzicht van de financiële stand van zaken 2012, alsmede de financiële kant van de decentralisaties AWBZ en Jeugdzorg.

Financiële stand van zaken 2012

Voor het in beeld brengen van de financiële middelen per prestatieveld hebben we een beeld op hoofdlijnen gemaakt. We hebben per prestatieveld een invulling gegeven welke activiteiten we hieronder scharen, op basis van de initiële begroting 2012. Deze invulling kan op onderdelen ter discussie worden gesteld, temeer een aantal activiteiten onder meerdere prestatievelden geschaard kan worden. Het overzicht is exclusief personeelskosten en exclusief onder andere indexeringen.

	Prestatieveld	Bevat onder andere	Begroting 2012 (afgerond op € 10.000)
1	Bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid	Wijkverenigingen, dorpshuizen, Speelvoorzieningen, Opbouwwerk	€ 500.000
2	Het geven van op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en ouders met problemen met opvoeden	CJG, Peuterspeelzalen en VVE, Jeugd- en jongerenwerk	€ 3.340.000
3	Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning	Raad en Recht	€ 20.000
4	Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers	Mantelzorgondersteuning, Steunpunt vrijwilligerswerk, Maatschappelijke stages	€ 630.000
5	Het bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer en het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking/chronisch psychisch probleem/psychosociaal probleem	Project Breekijzer, Algemeen maatschappelijk werk, Stars, Volwassen Educatie, Sociale activering	€ 920.000
6	Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking/chronisch psychisch probleem/psychosociaal probleem	Hulp bij het huishouden, vervoersvoorzieningen, woningaanpassingen	€ 7.720.000
7	Het bieden van maatschappelijke opvang en het voeren van beleid ter bestrijding van huiselijk geweld	Noodopvang, voorlichting huiselijk geweld, Vluchtelingenwerk	€ 90.000
8	Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg	Collectieve preventie GGZ	€ 30.000
9	Het bevorderen van verslavingsbeleid	Steunpunt Tactus,	€ 30.000
	TOTAAL		€ 13.280.000

Bezuinigingen lokaal

Zoals in hoofdstuk 3 reeds beschreven staat, geldt voor een aantal onderdelen een lokale bezuinigingsopgave. Voor de volledigheid is hieronder dat overzicht weergegeven.

Programma kwetsbare groepen	2012	2013	2014	Totaal
Verlaging subsidie De Stuw	50.000	117.000	117.000	284.000
Verlaging subsidie st. Vluchtelingenwerk	25.000	30.000	35.000	90.000
Verlaging subsidie Vrijwillig soc. cult. werk			25.000	25.000
Verlaging subsidie Peuterspeelzalen			35.000	35.000
Verlaging subsidie Particuliere initiatieven en evenementen			10.000	10.000
Besparing op formatie mbt welzijnsactiviteiten			30.000	30.000
TOTAAL	75.000	147.000	252.000	474.000

Voor de verdere uitwerking van deze bezuinigingen wordt het kader in deze nota als uitgangspunt genomen.

Overheveling AWBZ Begeleiding

In 2010 ging er landelijk ruim € 3 miljard euro om in de extramurale AWBZ-begeleiding. Het exacte bedrag dat wordt overgeheveld naar gemeenten is nog niet bekend. Dit zou liggen tussen de 2,7 en 3,1 miljard. Dit hangt af van de definitieve cijfers over 2010 en 2011. Ook moet de financiële omvang van de andere maatregelen zoals de IQ-maatregel, nog bepaald worden. Het bedrag wordt aan de hand van de volgende rekenregel bepaald: de basis voor het over te hevelen bedrag in 2013 en 2014 zijn de gerealiseerde uitgaven in 2010 voor dagbesteding, begeleiding en bijbehorende vervoer, inclusief de begeleiding voor jeugd en exclusief begeleiding voor verblijfsgeïndiceerden. Op dit bedrag wordt een aantal correcties toegepast voor maatregelen die de komende 2 jaren genomen worden, zoals de IQ-maatregel. Het over te hevelen bedrag ontwikkelt zich in de periode 2011-2015 met een reële index die de meerjarenraming AWBZ volgt en een nominale index volgens de reguliere systematiek. Op het totale geïndexeerde budget dat wordt overgeheveld in 2013 en 2014 wordt een decentralisatiekorting toegepast van 5 %.

De uitvoeringskosten die het CIZ, het CAK en de Zorgkantoren nu voor de uitvoering van de AWBZ begeleiding maken, zal worden berekend en het betreffende bedrag wordt overgeheveld naar gemeenten. De hoogte van dit budget is nog niet bekend. Het Rijk laat een onderzoek uitvoeren naar de omvang van de uitvoeringsmiddelen. Verder stelt het kabinet € 55 miljoen uitvoeringskosten voor jeugd en begeleiding samen beschikbaar.

Voor de invoering van de functie begeleiding is een totaal budget van € 130 miljoen beschikbaar, 80 miljoen daarvan is beschikbaar voor gemeenten. Voor Hardenberg betekent dit voor 2012 en 2013 € 155.000 per jaar.

Transitie Jeugdzorg

Ook over het financiële deel van de transitie Jeugdzorg is momenteel nog veel onbekend. Het uitgangspunt van het Rijk is dat er voldoende middelen beschikbaar gesteld moeten worden voor het uitvoeren van de nieuwe taken. Voor de vaststelling van het macrobudget is een rekenregel afgesproken. Deze rekenregel moet nog nader worden ingevuld. Wel is bekend dat er een korting van ongeveer 10 % zal worden toegepast.

Voor de invoeringskosten decentralisatie jeugdzorg stelt het Rijk incidenteel € 64 mln. beschikbaar. Rijk, IPO en VNG maken afspraken over de inzet van deze middelen. Voor 2012 is € 36.960 beschikbaar gesteld voor Hardenberg. Ook voor de jaren daarna zal invoeringsbudget beschikbaar zijn.

Zoals hierboven reeds beschreven staat, stelt het kabinet, naast de uitvoeringskosten van de huidige uitvoerders, in totaal € 55 mln. euro structureel beschikbaar voor uitvoeringskosten van zorg voor jeugd en begeleiding samen.

Hoofdstuk 7

Communicatie

Zoals uit dit beleidskader blijkt verandert de rol van de overheid sterk en wordt het beroep op 'eigen kracht' en dat van het sociale netwerk groter. Het gaat niet meer om 'recht hebben op', maar 'wat kan je zelf doen en waarvoor moet je gecompenseerd worden?'. Belangrijk hierbij is dat burgers ook een vraag moeten durven neerleggen bij de eigen omgeving. Er is vaak enige schroom om dat te doen, mensen vinden het eenvoudiger om naar de gemeente/ overheid te stappen met hun vraag.

Het welslagen van een dergelijke omslag, staat of valt bij goede communicatie. In het kader van de pilot 'Kanteling' is hiermee een start gemaakt, maar de komende tijd zal dit verbreed en geïntensiveerd moeten worden. De kracht zit in de herhaling en het uitdragen van dezelfde boodschap door alle betrokken partijen. De communicatie moet daarom niet alleen vanuit de gemeente komen, maar nadrukkelijk ook van onze partners, zoals welzijnsorganisaties, zorgaanbieders, woningcorporaties, kerken, belangenorganisaties, etc.

Samen met deze partners wordt een communicatieplan opgesteld. Daarin wordt ook opgenomen hoe de burger zelf een rol kan spelen in deze 'kanteling'. Op die manier kan een vliegwieleffect worden gecreëerd.

Hoofdstuk 8

Vervolg

Wmo-raad

Met de Wmo-raad is deze nota in een conceptfase besproken. Opmerkingen gemaakt door de Wmo-raad zijn verwerkt. Na een voorgenomen besluit van het college, zal de Wmo-raad een formeel advies uitbrengen. Dit advies wordt, voorzien van een reactie van het college, meegezonden aan de gemeenteraad.

In het vervolgproces van deze Wmo-nota, waaronder de verschillende uitwerkingen, maar ook de uitwerking van het communicatiehoofdstuk, zal de Wmo-raad betrokken blijven worden.

Wmo-raad

Deze nota is een kadernota. Op een aantal onderdelen, zoals genoemd in deze nota, zal nadere uitwerking plaatsvinden in verschillende vervolgnota's. Voor het overzicht volgen hier deze nota's en de geplande tijdpaden:

- Welzijnsnota: medio 2012
- Voortgangsrapportage Cjg, inclusief Koersbepaling Transitie Jeugdzorg: medio 2012
- Nota lokaal gezondheidsbeleid: najaar 2012
- Beleidsontwikkeling Begeleiding AWBZ: Informatienota: juni 2012
Beleidsnota: najaar 2012

Evaluatie kadernota Wmo

Deze kadernota wordt halverwege de beleidsperiode (dus eerste helft 2014) tussentijds geëvalueerd. De eindevaluatie volgt na 2015, eerste helft 2016.

Bijlage

Extra toelichting prestatieveld 2: Centrum Jeugd en Gezin

De door de gemeenteraad vastgestelde contouren van het CJG komen op het volgende neer:

Het CJG Hardenberg wil meer wil doen dan het verplichte basismodel van het rijk.

In het basismodel bestaat het CJG in ieder geval uit de volgende onderdelen:

- Het biedt de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) -9 maanden tot 23 jaar (dus inclusief prenatale zorg). De uitvoering van de JGZ 0-4 jaar en 4-18 jaar was tot op heden een reguliere taak die door de gemeente bij respectievelijk Carinova en GGD werd ingekocht.
- Het legt de verbinding met Bureau Jeugdzorg en het onderwijs;
- Er wordt inhoud gegeven aan de eerder beschreven vijf preventieve functies ten aanzien van jeugd uit prestatieveld 2 van de Wmo:

Hardenberg koopt bij Carinova behalve JGZ 0-4 jaar ook Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW), prenatale zorg en thuisbegeleiding in (was tot 1 januari 2009 AWBZ gefinancierde ondersteunende begeleiding voor gezinnen met psychosociale problematiek). Delen daarvan zijn jeugd en gezin gerelateerd. Om versnippering van het aanbod voor jeugd en gezin te voorkomen koopt de gemeente de gedeeltes van maatschappelijk werk en thuisbegeleiding die betrekking hebben op jeugd en gezin in, in het kader van het CJG. Dit gaat verder dan het bovengenoemde basismodel. Juist deze producten en diensten leveren in samenhang een bijdrage aan de preventie en ondersteuning van het CJG:

- door problemen te helpen voorkomen;
- door vroeg te signaleren;
- door snel hulp te bieden;
- door adequaat te ondersteunen;
- door traploos te verwijzen.

De kracht van het CJG is dat zij:

- Informatie en advies biedt voor veelvoorkomende vragen;
- met lichte hulp voorkomt dat problematiek verergert en zwaardere hulp nodig is en daarmee een deel van de instroom in de BJZ voorkomt;
- met de organisaties in de jeugdketen zorgmijders opspoort en direct oppakt;
- met zorgcoördinatie versnippering voorkomt en zorgt voor afstemming en het maken van één plan.

Extra toelichting prestatieveld 4: Mantelzorg

Onder mantelzorg wordt verstaan:

- Mantelzorg is de extra zorg die voortvloeit uit een sociale/familiaire relatie en verleend wordt aan naasten met beperkingen en/of gezondheidsproblemen.
- Tussen mantelzorger en zorgbehoevende naaste bestaat een persoonlijke band van verschillende aard: partner, ouder, kind, kleinkind, familie, vriend.
- Mantelzorg wordt niet vanuit een beroep verleend en is niet betaalde arbeid.

- Mantelzorg kan allerlei vormen van zorg/hulp omvatten, zoals huishoudelijke hulp, praktische steun, verzorging, verpleging, begeleiding, emotionele steun, toezicht.

De draaglast en draagkracht van mantelzorgers wordt bepaald door een scala van factoren, zowel feitelijke, als morele, sociale en emotionele. Maar een evenwicht tussen draaglast en draagkracht biedt de beste voorwaarden om mantelzorg uit de verf te laten komen, zowel in het belang van de mantelzorgers, als van de zorgvragers, als in het belang van de samenleving.

Uit de praktijk blijkt dat bepaalde categorieën mantelzorgers een verhoogd risico lopen om overbelast te raken. Het gaat hier om de volgende categorieën:

- Centrale mantelzorgers zonder meerdere andere helpers;
- Vijfenzeventig plussers die voor een partner zorgen;
- Ouders en partners van mensen met psychiatrische aandoeningen;
- Werkende mantelzorgers die zorgen voor een partner of kind met een chronische ziekte of handicap;
- Jonge mantelzorgers.

Extra toelichting prestatieveld 6: Overgang begeleiding vanuit AWBZ

Doelgroepen en doel van begeleiding

Het gaat bij de extramurale begeleiding om cliënten met de volgende grondslag:

1. Somatische aandoening;
2. Psychogeriatrische problematiek;
3. Psychiatrische stoornis;
4. Verstandelijke beperking;
5. Lichamelijke beperking;
6. Zintuiglijke beperking

Het gaat om mensen met een matige of ernstige beperking. Met ingang van 2010 is de begeleiding voor mensen met lichte beperkingen namelijk al uit de AWBZ geschrapt.

Het doel van de begeleiding is bevordering, behoud of compensatie van zelfredzaamheid zodat opname in een instelling of verwaarlozing wordt voorkomen. De begeleiding kan ook worden ingezet ter ontlasting van mantelzorgers.

De functie begeleiding draagt eraan bij dat mensen met een beperking optimaal kunnen functioneren op allerlei levensgebieden: zelfzorg, wonen, werken, financiën, vrije tijd, sociaal netwerk en contacten met instanties. De begeleiding ondersteunt mensen vaak op het terrein van structuur en dagritme, maar omvat ook praktische hulp bij – en overname van – taken op het gebied van het dagelijks leven, huishouden en administratie.

Omvang van de doelgroep

Landelijk maken ongeveer 175.000 mensen gebruik van extramurale AWBZ begeleiding. Het gaat om ruim 40.000 ouderen, om ruim 55.000 GGZ cliënten, om ongeveer 50.000 mensen met een verstandelijke beperking en om ruim 30.000 mensen met een lichamelijke of zintuiglijke beperking.

Volgens informatie van het CIZ hadden op 1 juli 2011 875 cliënten in de gemeente Hardenberg een indicatie voor extramurale begeleiding. Deze cliënten kunnen verdeeld worden over de volgende groepen:

Cliëntengroep	Aantal
Somatisch 0 – 64 jaar	50
Somatisch 65 – 74 jaar	25
Somatisch 75 jaar en ouder	65
Psychogeriatrisch 65 jaar en ouder	35
Psychiatrisch 18 jaar en ouder	235
Verstandelijk gehandicapt 0 – 17 jaar	135
Verstandelijk gehandicapt 18 jaar en ouder	210
Zintuiglijk gehandicapt	10
Lichamelijk Gehandicapt	110
Totaal	875

Het aantal cliënten met een indicatie hoeft niet overeen te komen met het aantal cliënten dat daadwerkelijk begeleiding ontvangt in onze gemeente. Daarvoor zijn drie redenen:

1. de geïndiceerde begeleiding wordt niet verzilverd;
2. de begeleiding vindt plaats in een andere gemeente;
3. het CIZ indiceert geen begeleiding voor kinderen jonger dan 18 jaar met alleen een psychiatrische aandoening. Zij krijgen, zo nodig, een indicatie van Bureau Jeugdzorg.

Bij begeleiding gaat het onder meer om de volgende activiteiten:

- Woonbegeleiding;
- Praktische pedagogische thuishulp en gezinsondersteuning;
- Begeleiding tijdens voortgezet speciaal onderwijs;
- Thuisbegeleiding;
- Dagactiviteiten voor GGZ (DAC)
- Dagbesteding voor verstandelijk beperkten;
- Logeerhuizen;
- Zaterdagopvang voor kinderen met verstandelijke beperking;
- Sport voor verstandelijk beperkten;
- Vakantie activiteiten voor verstandelijk beperkten;
- Activerende psychiatrische thuiszorg;
- Inloophuizen;
- Ontmoetingsgroepen;
- Begeleiding bij rehabilitatietrajecten verslaafden

In de extramurale ouderenzorg gaat het vaak om dagbesteding, terwijl in de GGZ veel individuele begeleiding plaatsvindt.